

Nu heb ik telkens gesproken van popjes, doch dit wil niet zeggen, dat het manne sijsje niet voor krukken geschikt was. Integendeel, menigmaal heb ik gezien dat mannetjes eerst nog wat gezongen hadden, voordat zij op hun krukje neerkwamen. Nee, die popjeskoperij zat hem alleen daarin, dat deze veel goedkoper dan mannetjes waren en je het met een popje evengoed kon doen. Het moet voor iemand die daar weinig of niets van weet wel ongelooflijk klinken, als ik U zeg, dat een sijsje, dat bijvoorbeeld in de tweede helft van September gevangen is, gemakkelijk eind October een zeer goed krukdiertje kan zijn, en dit is toch werkelijk het geval. Dit is heus nog niet eens met het sijsje alleen zo, ook de putter en de groenling zijn leerzame diertjes, en al heb ik het zelf nooit geprobeerd, durf ik U toch te zeggen, dat ook de spreeuw zeker op de kruk te leren zal zijn.

Het krukken toont wel aan, hoe vrij zich gevangen vogels in korte tijd kunnen gedragen:

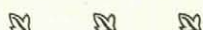
„En echter toont het vroolijk beest
Oock evendaer een blijden geest,
Het sucht, het ducht, het treurt er niet,
Het geeft nooyt teyckens van verdriet”.

CATS.

Op de vinkenbaan kan men dit ook zo vaak merken. Ik kan alle vogelbeschermers de raad geven: leert de vogels kennen, voordat U ze beklaagt. Gevangen vogels vragen niet steeds weer om vrijheid. Ze doen dit alleen in het begin. Zodra ze ons verstaan en het baasje wat gewend zijn, blijven ze maar liever thuis en is de nieuwe levenswijz hun een tweede natuur geworden.

Monster 1939.

D. Hoos.

NATUURBESCHERMING IN ZUID-AFRIKA.

II (vervolg).

4. Het „Drakensberg National Park”.

Zuid-Afrika, vooral de Kaapprovincie, bezit een groot aantal gebergten. De Zuidkust volgen deze als lange ruggen: Zwartberg, Outeniqua-gebergte, Tzitzikama-gebergte e.a., doch het langst en het hoogst (tot 3650 m) zijn de Drakensbergen, die de grens tusschen Basoetoland en Oranje Vrijstaat eenerzijds en Natal en Griqualand-oost anderzijds vormen. Dit is het gebergte, dat den voortrekkers, een eeuw geleden, zoo verbazend veel moeite gegeven heeft, toen deze vanuit het westen komend met hun ossenwagens wilden afdalen naar het vruchtbare, laaggelegen Natal.

Eigenlijk kan men het geheele gebied der Drakensbergen, tusschen de Mont-aux-Sources en de Giant's Castle als één groot natuurmonument beschouwen. Het gebied aan de voet van de Giant's Castle (3350 m) is een wildreservaat der provincie Natal, waar de eland (*Taurotragus orix*), de grootste antilooptsoort, een van zijn laatste toevluchtsoorden heeft, en waar zij zich dank zij de goede beschermingsmaatregelen van een kleine kudde tot ver over de 1000 exemplaren vermeerderd hebben.

Het gedeelte bij de Mont-aux-Sources (3350 m) waar de Tugela ontspringt, heeft men een aantal jaren geleden tot het eigenlijke „Drakensberg-national-park” verheven en voor het groote publiek ontsloten („South Africa's mountain-playground”); men vindt er een goed hotel, dat geregeld door tal van toeristen bezocht wordt, die hier verder in de Drakensbergen kunnen kampeeren, kunnen visschen op uitgezette forellen of de bergsport kunnen beoefenen. De jacht is er verboden.

Belangrijke diersoorten herbergt het nationale park, dat ook aan de provincie Natal toebehoort, niet; het aantal roofvogels is er vrij groot; „dassies” (klipdassen, *Procapra capensis*) zijn er evenals elders in de Zuid-Afrikaansche bergen en op de „koppies” algemeen, doch andere zoogdiersoorten zag ik er tijdens ons tweedaagsch verblijf niet.

Hoog steken in dit gedeelte der Drakensbergen de horizontaal gelaagde tafelbergen uit boven

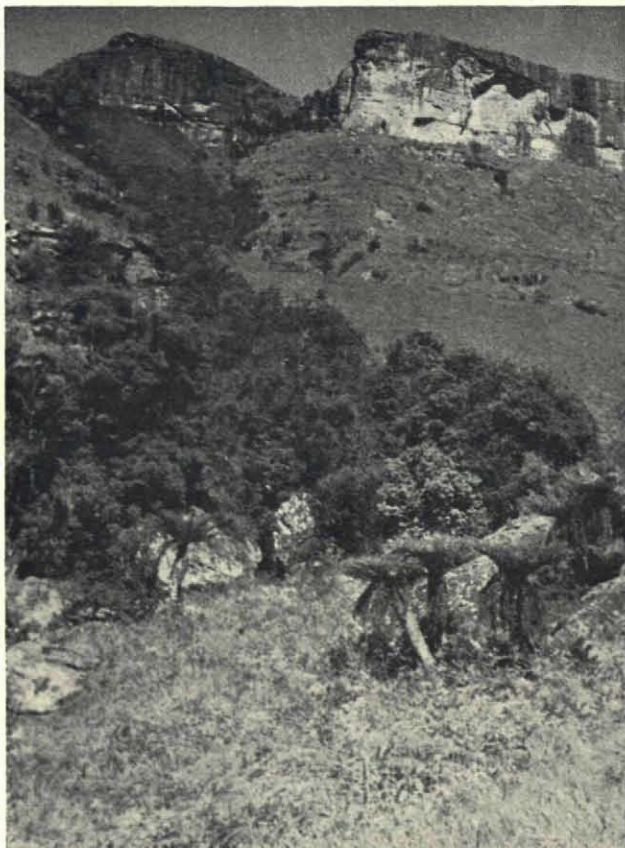

Fig. 4. Drakensberg National Park. Men lette op het dichtbegroeide beekdal en de kale berghellingen. Op de voorgrond enkele ex. van *Cyathea*, een boomvaren.

tigheid met vuur of bij overslaan van het vuur, dat de in de buurt wonende inlanders voor het afbranden van hun weidegronden geregeld gebruiken, de verwoesting in het natuurmonument veel grooter zijn dan thans, nu het afbranden systematisch geschiedt en men hierbij het vuur „in de hand houdt”. Hoe het zij, de flora die thans in het „Natal National Park” gevonden wordt, representeert op die gronden die geregeld afgebrand worden, slechts soorten, die „fire-proof” zijn en moet dus wel heel sterk verschillend zijn van de flora, welke hier eigenlijk thuishoort. De aanwezigheid van een dunne laag humus, eenige decimeters onder het tegenwoordige grasdek en het voorkomen van boomvarens op de berghellingen buiten het eigenlijke bosch lieten ons zien, dat hier vroeger bosch geweest moet zijn. In hoeverre hier wederom het oorspronkelijke bosch zal kunnen worden teruggebracht b.v. door middel van de methode die te

de dalen met hun snel stroomende beken en rivieren, welke zich zooals de Tugela soms door nauwe kloven en tunnels moeten heenwringen. Het geheel is van een groote landschappelijke schoonheid en goed vergelijkbaar met sommige gedeelten der kalkalpen (fig. 4, 5 en 6).

De lagere deelen van dit reservaat zijn vrijwel niet beboscht; slechts vlak bij de riviertjes, waar de bodem zeer vochtig is, vindt men dichte boschjes; overigens is de grond er met hoog gras en wat verspreide boomen en struiken (vooral *Protea abyssinica*) bedekt. Het bevreemde ons wel toen de „curator” van het Nationale Park, Dr. HENKEL, ons vertelde, dat hij de laaggelegen heuvels en dalen geregeld liet afbranden, iets wat wij ook zelf gemakkelijk hadden kunnen vaststellen. Volgens Europeesche begrippen toch moet een natuurmonument zooveel mogelijk aan zichzelf overgelaten worden en moet de mensch slechts ingrijpen als de omstandigheden hem hiertoe dwingen. Laat men de genoemde grasvlakten echter aan zichzelf over, dan zal, volgens HENKEL, en de botanicus van Pietermaritzburg was het hier geheel mee eens, ingeval van blikseminslag, van onvoorzich-

Fig. 5. Drakensberg National Park. Op de voorgrond de Tugela.

Knysna wordt toegepast, kan ik niet beoordeelen. De meest opvallende boomen en struiken uit dit gebied zijn de Araliacee *Cussonia spicata*, enkele Proteaceae, verder de vuurroode *Greyia sutherlandi* (fig. 7), een Melianthacee, de boomvaren *Cyathea* en vele bolgewassen.

5. Het Krügerpark.

Na het Yellowstone-Park is het Krügerpark ongetwijfeld het meest bekende en meest bezochte natuurreservaat van de wereld.

Reeds in 1884 heeft President KRÜGER de noodzakelijkheid van echte wildbescherming ingezien en aan zijn initiatief is het dan ook te danken, dat in 1898 het Sabi-game-reserve, het tegenwoordige zuidelijke deel van het park, gesticht werd. Toch moeten wij ons niet voorstellen, dat het Sabi-reservaat in het begin dezer eeuw een werkelijk wildrijk gebied vormde, noch dat het wild er goed beschermd kon worden. Er werden slechts wat leeuwen, zebra's, gnoe's, buffels, giraffen, wratzwijnen, nijlpaarden en verschillende

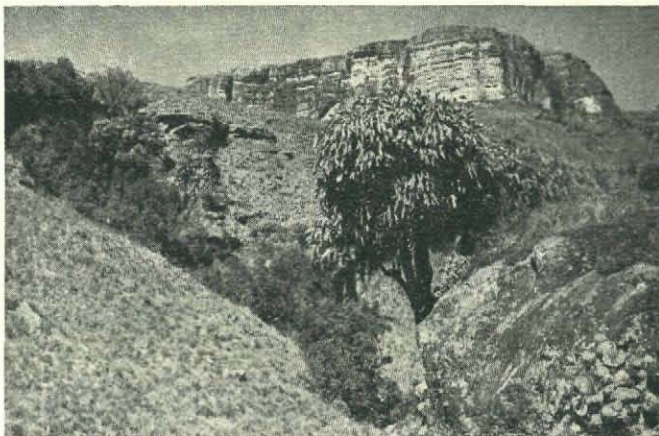

Fig. 6. Drakensberg National Park. Op de voorgrond een ex. van *Cussonia spicata* (Araliacee).

antilooptsoorten in kleine groepjes of weinige exemplaren gevonden: de kern voor de latere uitbreiding was dus aanwezig. In 1903 werd een tweede wildreservaat, het meer in het noorden gelegen Shingwedzi reservaat, gesticht.

Fig. 7. *Takje van Greyia sutherlandii* (Melianthaceae), met vuurroode bloemtrossen. 20 Oct. 1939.

zoo ver te krijgen, dat we thans het Krügerpark werkelijk als een „Eden” kunnen beschouwen.

Van de noordoostelijke punt van Transvaal, van de Limpopo dus, strekt zich het Krügerpark over een lengte van meer dan 300 km uit langs de grens van Moçambique (Portugeesch Oost-Afrika) tot aan de Krokodillenrivier. Het is betrekkelijk smal: gemiddeld een 60 km; bij Satara bedraagt de breedte niet meer dan 30 km; het zuidelijk deel is het breedst, hier bedraagt de afstand van het westen naar het oosten ongeveer 80 km; met dit al is de oppervlakte van het Krügerpark bijna 22.000 km².

Het Krügerpark heeft klimatologisch gesproken het nadeel, dat tijdens de periodiek wederkerende tijden van droogte de voorraad gras en ander voedsel niet voldoende is voor de groote aantallen wild die het tegenwoordig bevolken. Gelukkig komen deze perioden niet ieder jaar voor, maar toch gebeurt het vrij veel, dat het wild naar het westen trekt om hier buiten het reservaat, waar veel exemplaren aan de jacht ten offer vallen, betere weidegronden te zoeken. Hierbij worden zij door de leeuwen gevolgd.

Het aanleggen van „dammen” (kleine stuwmeeren) en het boren van waterputten in de laatste jaren maakt echter, dat het wild althans zijn dorst kan lesschen als vele rivieren en riviertjes geen water meer bevatten.

Fig. 8. Krügerpark. Door olifanten vernielde boomen bij Shingwedzi.

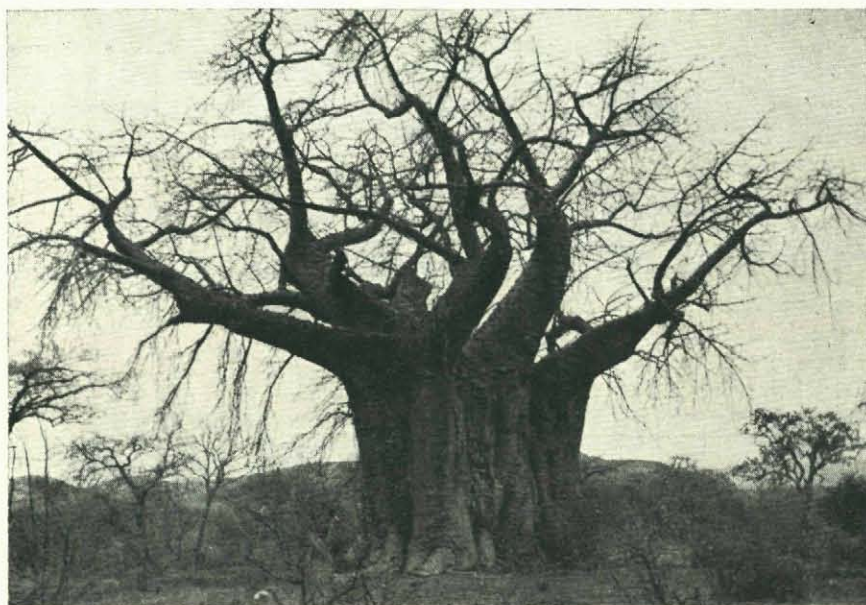

Fig. 9. Een zeer groot ex. van de baobab (*Adansonia digitata*, een Bombacacee). Mopaneveld ten N. van de Zoutpansbergen (9 Oct. 1938). Links van de boom de Z. Afrikaansche ornitholoog Dr. A. Roberts.

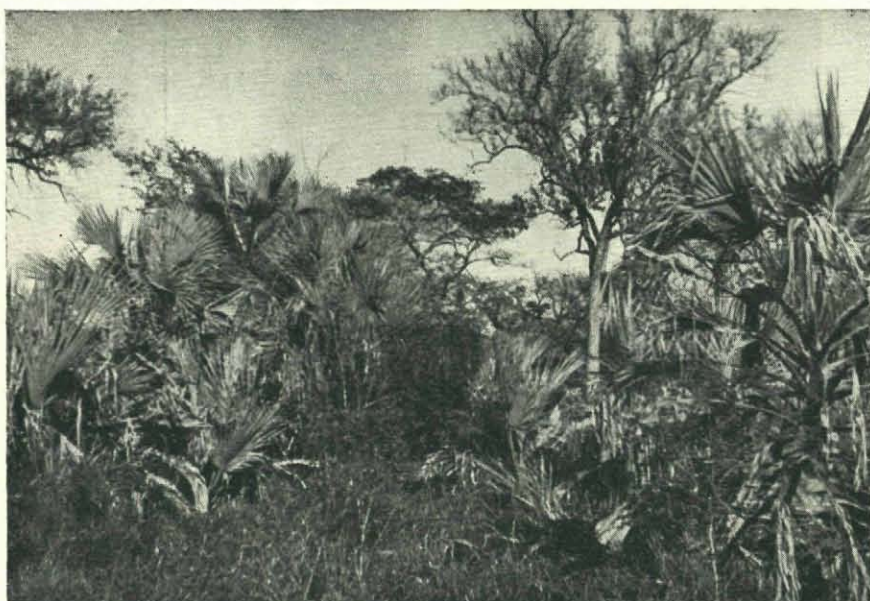

Fig. 10. Boschje van de palm *Hyphaene crinita* in het noordelijke deel van het Krügerpark.

Een tweede nadeel — maar nu van menschenstandpunt bekeken — is het voorkomen van malaria in het Krügerpark in de zomer, de natte tijd. Daarom wordt het Krügerpark van 1 November tot 15 Juni voor het publiek gesloten, behalve het hooger gelegen gedeelte rondom Pretoriuskop (in het zuiden), dat ook in de regenperiode practisch malariavrij is. Voor het groote publiek is dit geen bezwaar; die komen slechts om de leeuwen ¹⁾ en deze zijn zelfs in het zuidelijkste gedeelte van het park het talrijkste.

Als ik mij thans weer de vierdaagsche tocht door het Krügerpark van Noord naar Zuid in herinnering breng, dan verdeel ik het in gedachten in de volgende gebieden:

1. het „mopane-bosch” ten noorden en ten zuiden van Punda Maria, waar de tropische baobab of apenbroodboom (*Adansonia digitata*), een Bombacacee (fig. 9) zijn zuidelijke verspreidingsgrens heeft en de palm *Hyphaene crinita* (fig. 10) vele dichte boschjes vormt. Dit gedeelte is niet zeer wildrijk, maar de nyala, een prachtige zeldzame antilooptsoort (*Tragelaphus angasi*) die hier, in Zoeloeland en het aangrenzende gedeelte van Moçambique inheemsch is, komt er voor, en de elandantiloopt (*Taurotragus oryx*), de grootste antilooptsoort, is er niet zeldzaam.

Fig. 11. „The Gorge”, een der kampen van het Krügerpark.
Op de voorgrond *Ornithogalum spec.*

2. het vrij dicht beboschte gedeelte rondom Shingwedzi, waar de olifanten het talrijkst zijn (fig. 8).

3. het ten zuiden hiervan gelegen parklandschap met Letaba als centrum, waar eveneens veel olifanten en vooral waterbokken (*Kobus ellipsiprymnus*) voorkomen.

4. het gedeelte rondom Satara waar veel hoge boomen boven het niet te dichte struikgewas uitsteken en dat als het karakteristieke gebied voor de giraffe beschouwd kan worden (die echter ook op andere plaatsen in het Krügerpark voorkomt).

5. het zuidelijke gedeelte, waar groote vlakten afwisselen met dichte, niet zeer hoge bosschen, waar de groote kudden impala's, zebra's en gnoe's voorkomen; waar de leeuw, die de kudden volgt, het talrijkst is en waar in de dichte bosschen enkele groote buffelkudden voorkomen.

Ik raad dan ook een ieder die het heele Krügerpark wil zien aan, in het noorden bij Punda Maria te beginnen en naar het zuiden te rijden; dan heeft men wat de wildrijksdom betreft een climax.

Het is algemeen bekend, dat men slechts per auto het Krügerpark mag bezoeken. Ter wille van de makheid van het wild is het verboden de auto's te verlaten ²⁾; ook moet men de weinige

1) De gewone vraag als twee auto's elkaar tegenkomen is „any lions”?!.

2) Dit is een zeer juiste maatregel, want het wild is hier langzamerhand zeer tam geworden; het heeft voor de auto's geen of slechts zeer geringe vrees en het blijft dus mak. Op verschillende „picnic-spots” mag men de auto's verlaten; dat de hierboven genoemde maatregel getroffen is met het oog op het gevaar van de kant der leeuwen, zooals men wel zegt, is niet juist; de picnic-spots zijn niet afgerasterd, zoodat daar de leeuwen evengoed gevaarlijk zouden kunnen worden!

wegen houden en mag men niet harder dan 40 km per uur rijden en moet men een half uur na zonsondergang op straffe van een vrij hoge boete in de afgesloten „restcamps” binnen zijn. Dit laatste is een zeer goede maatregel: door de verblindende schijnwerpers der auto's zou 's nachts veel wild aangereden kunnen worden. De afgerasterde kampen bezitten verschillende, de grootste zelfs vele eenvoudig ingerichte „rondavels” (fig. 11) waarvoor de ronde kafferhutten als voorbeeld gediend hebben en waar men slaapt. Men kan in de „stores” zijn eten kopen of brengt het mede en maakt het zelf of met behulp van de aanwezige kafferbediendes klaar. De entree van het park bedraagt één £ per auto, waarvoor men in het park kan blijven zoolang men wil.

Het Krügerpark wordt door verschillende rivieren, die voornamelijk in oostelijke richting stroomen, doorsneden; in de droge tijd zijn de meesten meer aaneenschakelingen van stil-

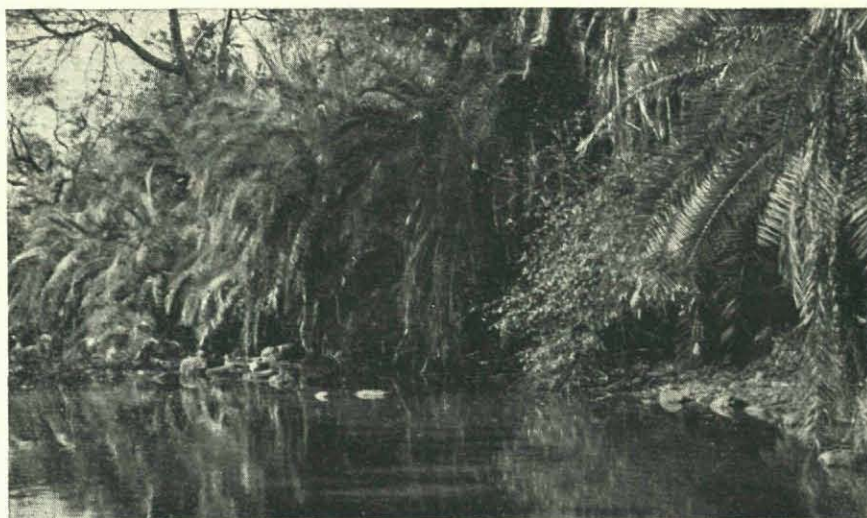

Fig. 12. De Shiswa ten N. van Shingwedzi (Krügerpark). De oevers van deze rivier zijn bezet met de palm *Phoenix reclinata*.

staande poelen dan stroomende rivieren; de meesten houden echter gedurende het heele jaar althans eenig water. Op de plaatsen waar het diep genoeg is, de rivier niet uitdroogt, en waar bovendien weinig stroom staat, vindt men in de rivieren (Pafuri, Olifantsrivier, Sabi) verschillende „hippopools”, waar eenige zeer makke „zeekoeien” (*Hippopotamus amphibius*) gezien kunnen worden.

Tusschen de rivieren in treft men somtijds groote droge gebieden aan die weinig interessant zijn, daar zij weinig wild bevatten en ook botanisch weinig opleveren; bij de rivieren vindt men echter steeds een prachtige flora (fig. 12) met veel palmen (*Phoenix reclinata*), een fraaie rietzoom en een rijk dierenleven, zoowel van zoogdieren als van vogels en in de rivieren worden bovendien hier en daar veel krokodillen (*Crocodylus niloticus*) en groote waterschildpadden (*Pelusios sinuatus*) gevonden.

(Slot volgt).

Dr. G. J. VAN OORDT.